

**Mlajši
iz vrtcov
gorpoiskali
sinčarsko
šaulo tő
STR. 2**

**»Če trbej, te
ešče vse vruga
napravim«
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 14. marca 2013 ☼ Leto XXIII, št. 11

Predstavitev Kardoševe knjige

Vejte, ka pomeni »stoupiti na zavečo slejd«?

Vsi tisti, steri smo bili 7. marci-
uša v Slovenskom daumi v Mo-
noštiri na predstavitvi knjige
Štefana Kardoša z naslovom
Zajčja sled/Zaveča slejd, smo
leko med drugim tau tő zvedli
od samoga pisatela. Knjigo,
stera je bila vödana v zbirki
Med Rabo in Muro, so dobili
naročniki novin Porabje lani
decembra kak božični knjižni
dar vküper s Porabskim ka-
lendarom. Kardošovo knjigo
sta vödale založba Franc-Franc
iz Murske Sobote pa Zveza
Slovincov na Madžarskom.
Založba Franc-Franc je nej
dugo nazaj svetila 20-letnico
svojoga delovanja, že 15 lejt
pa z njimi vküper delamo pri
Slovenski zvezi. Sad tauga
sküpnoga dela je zbirka Med
Rabo in Muro, v steroy, kak je
pravo urednik (szerkesztő)
Franci Just, smo v roke dobili
tri porabske knjige tő (Karči
Holec: Andovske prpovejsti,
Francek Mukič: Garaboncijaš
pa Vtrgnjene korenjé).
Štefan Kardoš (ovak profesor
na lendavski dvojezični srednji
šauli) je v zadnji deseti lejtaj
grato uspešni (sikeres) pisa-
telj. Z romanom Rizling polka
(2007) je dobijo nagrado kres-
nik leta 2008. Ešče dva njegva
romana - Sekstant, steroğa so
napisali vküper z Normo Bale
pa Robertom Titanom Felixom
in Pobočje sončnega griča - sta
bila tő med petimi nomiranimi
za nagrado kresnik.
Staupti na zavej čo slejd po-

S pisatelom Štefanom Kardošom (s prave) se je pogučavo urednik Franci Just

Za publiko so se zbrali mladi pa starejši tő

meni v Križevcaj na Goričkom
- odtec je pisatelj doma - ka se
tak zgibiš v gauški, ka nikak vő
z njé ne najdeš, samo ojdiš ka-
ulak pa kaulak, pa kak bi med
tejm časom prejkodišo v nikši
drugi, skrivnostni svejt. Gda
pa nazaj prideš v te naš svejt,
si cejlak ovakšen kak si bijo, si
malo »čüdaški« (furcsa).
Tak se je zgodilo 12 lejt staro-
mi pojbiči na začetki romana,
steroga kesnej najdemo kak
vözraščenoga pesnika, steri
išče višeši smisel žitka (az élet
értelme). Zavolo tauga, ka ga
v ednoj pijanoy družbi pri Bala-
toni (gde se pomejšata reči tri-
atlon pa Trianon), vogrski ma-
large trno zbijejo, zgibi vekši
tau svojoga spomina. Staromi
bačini Amerikanci, steri se je
naraudo v Betlehemi pa je živo
v njegvoj vesi, je obečo, ka de
ga pelo nazaj v Meriko, dapa
bači Amerikanec je tau nej do-
čako. Zatok se je te pesnik sam
odpravo v Betlehem, ka bi tam
najšo, odkrivo mladost bačina
Amerikanca. Gda nazaj pride v
svojo rojstno ves, z brga Grego-
rina zagledne Balaton...
Pisatelj Kardoš je svojo žmano
- gučo je po križevsko - pripo-
vejdanje ilustriro s tejm, ka je
ništrne dele gorprešto iz knji-
ge. Splača se potrüditi pa je
prešteti.
(Več o knjigaj pa avtorju v naši
drugi novinaj.)

**Marijana Sukič
Foto: K. Holec**

Mlajši iz vrtcov gorpoiskali sinčarsko šaulo tö

Kauli dva kedna po tistom, ka je števanovska Dvojezična osnovna šaula oprla svoje dveri pred mlajšami iz vrtcov, so Den oprejeti dveri (nyílt nap) držali na vekšoj porabskoj, gorenjesinčarskoj šauli ranč tak. Na té den so pozvali mlajše iz vrtcov v Monoštri, v Sakalauvci, na Dolenjom pa Gorenjom Siniki, z njimi so prišle vzgojiteljice. Med najgir lidami pa smo najšli dosta mamic pa en par očov pa babic tö. Na Dvojezičnoj osnovnoj šauli Jožefa Košiča se zdaj vči 66 šaularov. Gostje pa so tistoga dopodnevna oprvim gorpoiskali klas učencov prvoga razreda. Leranca Veronika Takács je vküper z mlajšami nutpokazala, kak se včijo na vöri madžarskoga jezika. Vöra je bila sploj moderna, vej so pa šaularge núcali interaktivno tablo,

dali, zmejs pa eške kaj malali na papér tö.

Po zanimivoj vöri so se gostje napautili po šauli, skoro v vsikiš klas so nutpoglednili. Med starišami smo najšli takše, ka že majo mlajše na toj šauli. »Ge sem zadovolna s tauv šaulov, moje tretje dejte de se geseni tü začnilo včiti. Škonicke so dobri pa se nam vidi, ka je tak malo mlajšov po razredaj, ka se leko z njimi dosta spravljajo« - je povödala Sömenek Lászlóné z Dolenjoga Sinika. Edna od babic z Gorenjoga Sinika Magdolna Rogan je cüjdala: »Moj vnük de sé v šaulo odo, ge sem

žitek. Dvojezični pouk je sploj dober, pa eške baukše je, ka se cüj nemški tö včijo« - je povödala mamica Ildiko Küzmič Fodor z Varaša.

Vküpno srečanje se je dale pe-

ra, informatika). Šaula, štere zidino so leta 2006 sploj gorobnauvili, má dobre stike s partnerskimi ustanovami na drugoj strani grajnca. »Šaulari leko dejo na dosta izletov

cüjvzeu, moremo vsi vküper vöponücati mogaučnosti, ka tau ponüja« - je starišam raztomačila Ildiko Dončec Treiber pa eške povödala, ka majo vsi mlajši na šauli na keden 5 vör slovenskoga jezika, pa cüj eške predmete, štere se včijo v bejdvej jezika. Če bi nej dvojezičnosti bilau, bi se takša mala šaula prej nej mogla gordržati.

»V ausmom razredi mamo 5 mlajšov, té v leti vsi taodi-dejo. Té edenajset mlajšov, ka je gnes tü bilau - edna deklíčina je betežna gratala - nej gvüšno, ka na našo šaulo pride. Mi računamo na 8-9, pa bi tomi sploj radi bili, ka je telko mlajšov, nad sesemdeset, že najmenje dvajsti lejt nej bilau na našoj šauli« - je kalkulerala ravnateljica.

Na konci srečanja se je šaula mlajšam zavalila z malim darom, navzaučim pa je slovenski CD pa mlašečo revijo prejkda predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš, štera organizacija

Mlajši gledajo pa poslušajo, stariške ozajek

lalo s tem, ka je ravnateljica Ildiko Dončec Treiber gostom nutpokazala delo pa žitek na šauli. »Vöre se začnejo kisnej kak lani, zdaj

pa taborov v Slovenijo, kak sta na priliko zimska šaula na Rogli pa jezikovne počitnice v Pirani na slovenskom maurdji. Moramo pa znati, ka vse tau je samo tak leko, zavolo toga šaula

Leranca Veronika Takács tomači interaktivno tablo

od šteri má sinčarska šaula pet. (Zavolo več uspešni natečajov je ustanova edna najbolje opremleni šaul v mikroregiji.) Učenci so gučali izštevanke pa pripovejsti tö, edno takšo o pisej pa somari pa so doj z interaktivne table šteli. S pomočjav förtokov (predpasnikov) pa kijauk (kuhalnic) so zašpílali tau tö, kak je vertinja srmaka somara vözagnala s künje. Mlajši z vrtcov so vse tau gle-

svojo snejo nagučala. Šaula je pauleg, dostakrat ge tö lek prejkpoglednem. Drugo je pa tau, ka je sploj gorzriktana, ka vsefélé škeri majo, ka do se na leki včili. Inda svejta nej tak na leki bilau...« Vediteli gorenjesinčarske šaule pa so pozvali mlajše pa stariše z Monoštra tö, depa takše, ka majo korenje na Gorenjom Siniki. »Eden človek telko velá, kelko zna. S kem več gezikov nekak guči, tem bole de lado

morejo mlajši na 8.10 priti. Včijo se po mali skupinaj v držinskoj atmosferi, majo nauwe stole pa stolice« - je povödala ravnateljica pa cüjdala, ka se mlajši informatiko že od 3. razreda dale včijo. Vozovnice za avtobus pa šaulske knjige dobijo vsi šenki, leko pa nutstaupijo v vsefélé krožke (spejvanje, gledališče, folklo-

Dvojezičnost je naša šansa – pravi ravnateljica

leko eške gorostane, ka smo narodnostna pa dvojezična šaula. Tau moramo v mišljenji meti pa nej pozabiti, ka je tau več trüda za šaulare, za škonike, depa za stariše ranč tak. Mlajšam trbej gda pa gda pomagati. Vekši tau rodítelov se je že k tomi

že od lanjskoga juliuša dale prejk má bejdvej porabski dvojezični šauli. Vüpajo se, vüpajmo se, ka do se na šaulaj eške dugo leko včili mlajši iz Porabja svoj materni gezik.

-dm-

Foto: Adrián Takács

»Navijači bolj povezani z igralci na terenu«

V času pisanja tega članka je košarkarska ekipa iz Sombotela že odigrala zadnjo tekmo v rednem delu madžarskega prvenstva. Ker jim na zadnjem dvoboju za las ni uspelo premagati prvouvrščenega moštva iz Székesfehérvára, so se znašli na 7. mestu lestvice, kar pomeni, da jih čaka težka naloga v nadaljevanju prvenstva.

Od začetka letošnjega januarja igra v sombotelski ekipi tudi 31-letni center iz Ljubljane Željko Zagorac, ki pa se je v otroških letih pripravil za drugačno kariero.

»Prva ljubezen do športa je bila povezana z nogometom, ki sem ga začel tudi trenirati. S tem športom sem se ukvarjal tri-štiri leta, nekako do svojega 14. leta. Bil sem pa za glavo višji od vseh in je bilo nekako celo logično, da preidem v košarkarske vode. Od takrat me ta žoga vse do danes spremlja na vsakem koraku« - pripoveduje slovenski igralec v fitness-dvorani sombotelske Arene Savaria in dodaja: »Pri šestnajstih sem začel že zelo resno trenirati, prvo profesionalno pogodbo sem podpisal leto kasneje. Od takrat treniram redno, dvakrat na dan.«

Letošnja je že Zagorčeva štirinajsta sezona, v vseh teh letih pa se mu je uspelo tudi uvrstiti v slovensko reprezentanco, kjer je igral za Slovenijo v Evropi in po svetu. »To je bil tudi moj cilj vse od malih selekcij, od pionirjev naprej mi je to uspevalo. Končno sem prišel tudi v člansko reprezentanco, s katero sem nastopil na svetovnem prvenstvu leta 2006 na Japonskem in na kvalifikacijah za olimpijske igre. To je nepopisljivo doživetje. Denar in profesionalna pogodba v klubih se ne da

primerjati s tem. Kakor koli živimo od tega, je vseeno več igrati za reprezentanco, za grb lastne države« - poudarja košarkar.

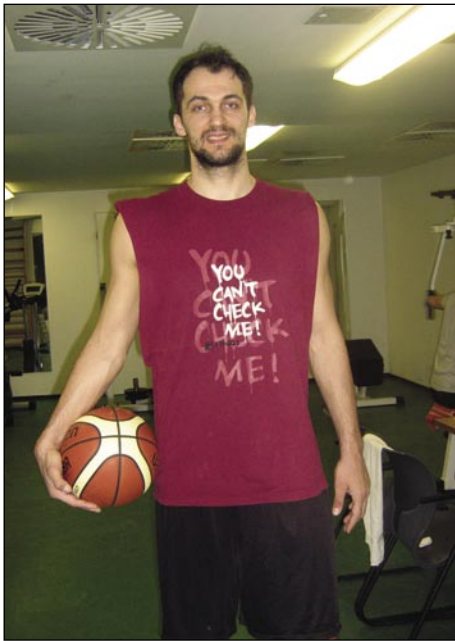
Željko Zagorac se je v več sezonah preizkusil na domačih tleh, bil je ocenjen kot velik talent, kakor pa pravi, ni dobil prave priložnosti. Zato se je z 21 leti podal v tujino in najprej začel igrati v Nemčiji. »Od takrat je bila stvar taka, da so me nekako bolj cenili zunaj kot doma, z dobrimi igrami

priložnost spoznati, da so dvorane predvsem bolj polne kot v Sloveniji. Je pa tudi res, da je občinstvo bolj bučno, da so navijači nekako bolj povezani s samimi igralci na terenu kakor pa pri nas v Sloveniji« - potegne primerjavo Zagorac in opozarja na dodatno razliko: »Preden sem prišel, nisem ravno imel predstave o madžarski košarki. Samo kot mladinec sem nekoč nastopil v tej državi. Če pa primerjam, je fizično madžarska košarka izrazito močnejša od slovenske, je pa taktično na slabšem nivoju. Mislim pa, da ima vse predizpolitve, infrastrukturo in podporo, da postane vse bolj kvalitetna liga v naslednjih letih.«

Željko Zagorac ne igra na položaju tradicionalnega centra, temveč bolj na poziciji štirice, kakor krilnega centra imenujejo v košarkarskem žargonu. »Letos sem dokazal tudi v madžarski ligi, da se lahko kosam celo z višjimi in močnejšimi od sebe« - še dodaja košarkar iz Slovenije, ki je na vsaki tekmi med boljšimi igralci sombotelskega moštva.

V življenju profesionalnega športnika pa so prav tako stvari, ki so enako ali še bolj pomembne kakor kariera. »Nekatere stvari daš na stran, ki si jih prej mogoče več počel in daš prednost seveda družini. Doma imam majhnega otroka. Od tukaj ni noben problem skočiti do Ljubljane, ker je slabe tri ure stran. Lahko se obrnem, tudi če imam le pol dneva prostega časa. To mi daje dodatnega adrenalina, moči in energije, da stvari speljem še lažje kot doslej.«

Željko Zagorac, ki trenutno nosi številko 12 na svojem rumeno-črnem dresu, ima še vedno cilj odigrati nekaj sezon zunaj slovenskih meja. »Rad bi se dokazal v še boljši ligi. Na primer v Turčiji, ker mislim, da nisem pustil tistega, kar lahko pustim. Pripravljen sem, upam, da bom tudi zdrav, tako lahko odigram še 3-4 sezone v tujini.«

Slovenski košarkar Željko Zagorac v sombotelskih vrstah

sem napredoval. Želja pa mi je vsakič bila nekaj več. Najprej nemško, potem rusko prvenstvo, tudi turško, vmesni postaji pa na Poljskem in Češkem. Danes sem bliže doma, ker ima družina prednost.« Slovenski košarkar, ki je visok 204 cm, v zadnjih časih ni našel kluba zase. Kakor pravi, trenutno uživa v Sombotelu, kjer se mu zdijo okolica in ljudje prijazni. »Sem mobilni, prilagajanje novemu okolju mi ne predstavlja problema. Tukaj v ekipi imamo dva Srba in so tudi drugi fantje od prvega do zadnjega odlični, kot igralci in seveda tudi kot ljudje« - je povedal Zagorac o soigralcih.

Že kmalu po prihodu pa je opazil, da imajo madžarski navijači drugačen pristop h košarki kakor slovenski. »V tem kratkem obdobju sem imel

NAČRT PROGRAMOV

Zveze Slovencev na Madžarskem za leto 2013

8. februar

Slovenski kulturni praznik v gledališču v Monoštru v soorganizaciji DSS in ZSM

23. februar

Občni zbor ZSM v Slovenskem domu v Monoštru

7. marec

Predstavitve knjige Štefana Kardoša Zajčja sled

20. marec

Srečanje z izbranimi slovenskimi literarnimi ustvarjalci v okviru Bralne značke v soorganizaciji društva Bralna značka v Ljubljani in ZRSŠ v gledališču v Monoštru

...marec

Razpis fotografskega natečaja »To je moje Porabje« za osnovnošolce in dijake v Porabju

21. marec

Predavanje Slavka Šeroda, predsednika Gobarskega društva Lisička Maribor, o gobah

27. marec

Gledališki program za vrtnice Monošter in Števanovci v Monoštru

27. april

Koncert ob 20-letnici delovanja ljudskih pevcev ZSM Monošter v Slovenskem domu

... april

Videofilm o porabskih deportirancih v prisilna delovna taborišča

Junij

Sodelovanje Športnega društva Slovenska ves na mednarodni prireditvi 37. srečanje mladih slovenskih športnikov iz obmejnih dežel v Sloveniji

22.-23. junij

44. Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, katerega se bo udeležil MePZ Avgust Pavel Gornji Senik

...junij

Koncert v Slovenskem domu v Monoštru, nastopila bo Klarisa Jovanovič s spremljevalnim ansamblom

Julij

Jezikovne počitnice v Piranu za učence in dijake v soorganizaciji ZRSŠ

Avgust

12. mednarodna likovna kolonija v Monoštru

11. - 17. avgust

43. mednarodna likovna kolonija mladih iz Slovenije, Avstrije, Italije, Hrvaške in Porabja v Monoštru

7. september

Porabski dan v Slovenskem domu, ki praznuje 15-letnico, v Monoštru; v okviru programa bo otroška fotorazstava in 13. mednarodni festival praženega krompirja

...september

Mednarodni kolesarski maraton v soorganizaciji ŠDK Monošter

6. oktober

Barve in radosti porabske jeseni

November

Otvoritev razstave ustvarjalcev XII. Mednarodne likovne kolonije v Monoštru, izdaja kataloga

... november

Koncert ob 75-letnici delovanja MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik v kulturnem domu na Gornjem Seniku

16. december

Otvoritev likovne razstave v spomin na 8. obletnico smrti Jožeta Vilda v Slovenskem domu v Monoštru

... december

Božični koncert

Izdaja Porabskega koledarja

Izdaja zgoščenke Ljudskih pevcev ZSM Gornji Senik

Vse leto različne razstave v Slovenskem domu v Monoštru

ZSM si pridržuje pravice do sprememb načrtovanih programov

Seje predsedstva in nadzorne komisije ZSM (februar, maj, avgust, november).

Gyöngyi Bajzek
Sekretarka ZSM

-dm-

OD SLOVENIJE...

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ostaja

Državni zbor je na izredni seji sprejel novelo zakona o vladi, na podlagi katere naj bi mandatarka Alenka Bratušek, ki je bila 27. februarja izvoljena za predsednico vlade, do sredine marca zapolnila ministrska mesta. Koalicija strank SD, PS, DL in DeSUS predlaga, da bi imela njihova vlada dvanajst namesto sedanjih enajst ministrstev. Nova vlada name-rava ministrstvo za kulturo ponovno osamosvojiti, ohranila bo tudi urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter posledično ministra oziroma ministrico brez listnice, pristojno za to področje, čeprav je urad sprva nameravala priključiti novemu ministrstvu za kulturo, ministrsko funkcijo brez resorja pa odpraviti. Takšna namera je izzvala ostre odzive predvsem v Novi Sloveniji, katere predsednica Ljudmila Novak trenutno opravlja funkcijo ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu. Glede imen bodočih ministrov so v SD, DL, DeSUS in PS še skrivnostni, znano je le, da Bratuškova želi, da so v vladi vsi predsedniki strank, torej Igor Lukšič iz SD, Karl Erjavec iz DeSUS in Gregor Virant iz DL.

Pahor obiskal Japonsko

Predsednik republike Borut Pahor se je mudil na Japonskem, kjer se je v Tokiu srečal tudi z japonskim cesarjem Akihitom. Prvi dan obiska v deželi vzhajajočega sonca se je Pahor sestal s premierom Šinzom Abejem, s katerim sta govorila o možnostih poglobitve sodelovanja med državama, predvsem na področju gospodarstva. Slovenski predsednik, ki ga je spremljala 33-članska gospodarska delegacija, je nagovoril tudi udeležence seminarja o japonsko-slovenskem tehnološkem sodelovanju. Ob tem je poudaril, da je Slovenija, tako kot Japonska, zavezana trajnostnim razvojnim ciljem, še posebej glede trajne rabe in upravljanja naravnih virov in zmanjševanja negativnih vplivov na okolje. Pozval je k razmisleku, da slovensko-japonsko sodelovanje na področju visokih tehnologij in pametnih skupnosti Slovenijo postavi v vlogo pametne regije, ki se lahko uporablja kot referenčna točka za skupne razvojne rešitve za druge trge v Evropi, na Japonskem in drugod po svetu.

Primorska poje že 44 let

Letošnja revija Primorska poje se je začela 1. marca na gradu Dobrovo in se bo končala 28. aprila v Nabrežini. Med tem časom se bo (se je) zvrstilo 32 koncertov po vsej Primorski, tako na slovenski kot na italijanski strani meje. Revijo Primorska poje organizirajo Javni sklad Republike Slovenike za kulturne dejavnosti, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica, Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst. »Primorska ponovno poje! Štiriinštiridesedič! Tudi letos z glasovi dvestotih pevskih zborov, različnih sestavov, točno na pomlad kot vsako leto, mogočno, povezano od Trbiža do Milj od Trente do Slovenske Istre. Letos poje ponosno, v čast upornim kmetom s Tolminskega in njihovemu

Komorni pevski zbor Zveze Slovencev na Madžarskem je zapel na postojnskem odru pod vodstvom Tomaža Kuharja

Puntu, poje odločno, v opozorilo in vzgled današnjim vodjem slovenskega naroda...«, je zapisal v brošuri prof. Anton Baloh, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske, ki je na koncertu v Postojni 3. marca posebej pozdravil Komorni pevski zbor Zveze Slovencev iz Monoštra. V svojem govoru je izpostavil dve zgodbi. Kot je povedal, v Puntu na Tolminskem leta 1713 je sodelovalo kakih 3000 kmetov, približno toliko kot nas poje na letošnji reviji Primorska poje. Takratne težke čase je povezal s sedanjimi težavami in političnim dogajanjem v Sloveniji. V drugi zgodbi smo lahko slišali, komu se lahko Prabci zahvalimo, da že drugo leto pojemo na Primorskem. Organizatorji revije Primorska poje so se namreč predlani obrnili za (tudi finančno) podporo na ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjana Žekša, ki jih je sprejel. Finančne podpore sicer niso dobili (dobili so priporočilo za prošnjo na kulturno ministrstvo), jim je pa dr. Žekš predlagal, naj na revijo povabijo tudi kakšen porabski zbor, kajti na njej sodelujejo tudi Korošci, Primorci pa jo tudi organizirajo. Tako je potem Komorni zbor ZSM iz Monoštra lani lahko zapel »pod Triglavom« v Trenti na zaključni prireditvi revije, letos pa je nastopil v Postojni v družbi odličnih zborov iz Portoroža, Nove Gorice, Godoviča, Goč in Šmihela pri Pivki. Monoštrski zbor se je uspešno predstavil s štirimi priredbami ljudskih pesmi (Mihael Rožanc: Dober večer, Oskar Dev: Meglica, Zoltán Kodály: Esti dal in Karel Boštjančič: Kej b' jes tebi dal) pod vodstvom Tomaža Kuharja.

Marijana Sukič

Foto: Adriana Furlan

Tretji folklorni večer na Cankovi

V soboto, 2. marciusa večer v 7-oj vöri se je zbralo vnaugo lüstva v Gasilskom daumi na Cankovi. Gnesden je že težko lüstvo vküpspraviti, liki Cankovčanom se je posrečilo. Nastopajočim tö dobro spadne, če vaščane zanima program tistoga večera. Veseli večer se je začno z domanjo folklorno skupino OŠ Cankova. Vse navzoče sta pozdravila povezovalca Frančiška in Hari, steriva sta v smej spravlala gledalce. Kak sta na oder staučila, sta se že korila pa sta včasim dobila velki aplauz. Ka bi župana nej pozabila, sta ga pozvala na oder, pa ma raztomačila, ka ne more vsigdar on prvi biti, zato naj lepau pozdravi nastopajoče pa gledalce.

Ljudski pevci Slovenske zveze z Gorenjoga Senika na odri na Cankovi

Gor je staučilo osem skupin, med njimi so bili Ljudski pevci Slovenske zveze z Gorenjoga Senika tö. Dosta različni plesov smo vidli: sotiš, šamarjanko, špic polko, pajeriša, zibenšrita, gorički valček itd. Publika je svoje dlani tö nej šparala, te pa nej čüda, te pa nej čüda, ka se je ode vse treso od plesalcov. Istina, ka je program dvej vöri držo, vidli smo mnogo lejgoga, zatok smo ranč nej vpamet vzeli, kak je cajt odišo. Vse tau vali gospau Hildo Vogrinčič pa Cankovčare, ka so dobri organizatorji. Želimo njim eške dosta lepi prireditev.

Vera Gašpar

Marta SEVER

MAMIN KRÜJ

Dosta dobroga se dobi küpiti, dosta sladkoga se pogej, vse sorte krüja nam ponüjajo ali od tej vsej je eden najbokši.

Tej krüj je naša mama mesila, da ga je v krbüle povalala, v toploj künji se je gibo, z velkin loparom ga v peč zdevala.

Krüj, šteri se v krüšnoy peči spečej, Krüj, šteri se z rokami mesi, tou je krüj, šteri se pri ognji pečej, šteroga žerjavica zaneti.

Dišalo je celo dvorišče, da se je krüj v krüšnoy peči peko, komaj so deca čakali, ka se je odvrno, najbokši je bil od vsej drügi krüjov.

Gučali so: naše mame krüj je najbokši ali ne vemo kak dugo de leko pekla, njene roke so slabe, izdelane, zato zdaj sakšo drobtinico pogejmo, dokeč ga mamu.

MOJA SLOVENIJA

Nadnaslov ni povsem natančen, kajti *Mojo Slovenijo* smo že imeli, in sicer pred *Slovenija danes* in po reviji *Slovenija.svet*, še prej, do leta 2005 je kar pol stoletja izhajala odlična *Rodna gruda*. Skupni namen publikacij različnih imen je informiranje Slovencev po svetu in v sosednjih državah, medtem ko so spremembe imena povezane z igro aktualne politike, ki v Sloveniji ni sposobna prenesti in ohraniti nečesa, čeprav dobrega, kar je bilo le nekaj let ali desetletij prej, kajti *Rodna gruda* je izhajala kar pol stoletja in so jo poznali povsod, kjer živijo Slovenci, to pa so vsi kontinenti vse tja do Avstralije. Poudariti tudi kaže, da ima tiskana beseda še zmeraj pomembno vlogo, čeprav smo priče hitrega razvoja elektronskih komunikacij in medijev, ki tudi iz Slovenije segajo na vse konce sveta in od tam v domovino in prinašajo aktualne informacije.

Izhajanje *Slovenija danes* se je končalo decembra 2012, ko je glavna in odgovorna urednica Blanka Markovič Kocen v *poslovnici* *Uvodnik* zapisala: »Žal se v Sloveniji ne moremo otresti miselnosti, da se mora z vsakim prihodom nove vlade vse, prav vse zamenjati... Želim si, da bi vas nove izdaje osrednje revije za Slovence v zamejstvu in po svetu prav tako razveseljevale...«

Ko to pišem, je izšla prva, februaraska številka *Moje Slovenije*, z nekoliko spremenjeno naslovnico, kot tista izpred dveh let, medtem ko je vsebinski in oblikovni koncept pretežno obržala. Po tem, kar so mi pripovedovali nekateri pozor-

nejši bralci *Moje Slovenije* izpred dveh let, *Slovenija danes* in vnovične *Moje Slovenije*, so nad slednjo nekoliko razočarani, imajo pa tudi besede pohvale, in sicer za strani, namenjene učenju slovenščine. *Slovenija danes* se je zelo približala oblikovanju sodobnih revij, imela je nekatere rubrike, ki jih zdaj

pogrešamo, predvsem *Panorama* – kar bodo, denimo, nadomestile Novice iz sveta in domovine. Seveda lahko odgovorna urednica Karolina Vrtačnik pobude bralcev upošteva pri pripravljanju naslednjih revij, kar pomeni, da ni nič zamujenega, tako po vsebinski plati kot pri oblikovanju privlačne revije za Slovence zunaj meja domovine. Običajno je že tako, da morajo iziti vsaj tri do štiri številke, ko se pokaže jasnejša podoba podobne publikacije, pa še potlej ni konec sprememb, izpopolnjevanj in prilagajanj.

Vsebina v *Moji Sloveniji*

ni, kot rečeno, bistveno drugačna od *Slovenija danes* in prinaša daljše in krajše pogovore, poročila in druge novinarske zvrsti o življenju v Sloveniji, med slovenskimi izseljenci in med Slovenci v Avstriji, na Hrvaškem, v Italiji in na Madažarskem. V osrednjem pogovoru ministrica za Slovence v zamejstvu in

la: »Kar se je izkazalo za uspešno, bomo obdržali, denimo gospodarske konference. Pripravljamo pilotni projekt stipendiranja absolventov s pedagoško izobrazbo za sodelovanje pri različnih dejavnostih v Porabju... Pospešili bomo povezovanje med slovenskimi župani na obeh straneh meje in okrepili poročanje o uspešnih Slovencih na različnih področjih.«

Kdo bo uresničeval te ali druge naloge, za zdaj ni znano, ker je v Sloveniji v nastajanju nova vlada. Tema meseca je v znamenju pesnika Franceta Prešerna in njegovega časa, v športni rubriki je predstavljena Tina Maze, v letošnji sezoni najboljša smučarka na svetu. Iz Porabja sta v prvi številki dva prispevka, in sicer daljša reportaža iz Andovec in zapis o Porabskem knjižnem daru 2013 – Branje, ne zgolj za zimske dni, iz življenja Slovencev na avstrijskem Štajerskem pa je objavljen portret umetniškega fotografa Branka Lenarta, tudi dolgoletnega predsednika Kulturnega društva člen 7 za avstrijsko Štajersko. Prispevke lepo dopolnjujejo številne fotografije.

Ernest Ružič

Zveza Slovencev na Madžarskem | Novice | Programi, prireditve |

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

Zveza Slovencev na Madžarskem

Gardonyijeva 1
9970 Monošter/Szentgotthárd
Telefon: 00 36 94 380 208
00 36 94 552 596
E-pošta: info@zveza.hu

zveza.hu

... DO MADŽARSKE

Madžarska narodna banka ima novega guvernerja

Madžarski premier Viktor Orbán je za novega guvernerja madžarske centralne banke imenoval dosedanjega gospodarskega ministra Györgya Matolcsyja. To je najavil 1. marca v t. i. petkovem radijskem intervjuju, isti dan popoldne je Matolcsy že odgovarjal pristojni komisiji parlamenta. Uradno je nastopil funkcijo s 4. marcem, ko ga je predsednik Madžarske imenoval za guvernerja Madžarske narodne banke.

Sedeminpetdesetletni Matolcsy je na čelu madžarske centralne banke nasledil Andrása Simorja, ki se mu je iztekel mandat. Njegov šestletni mandat so zaznamovali pogosti spori z vlado premiera Orbána. Simor je vladajoči garnituri očital, da se vmešava v denarno politiko centralne banke in njeno neodvisnost.

Gospodarsko ministrstvo je po odhodu Matolcsyja prevzel minister brez listnice Mihály Varga, ki je vodil pogajanja Madžarske z Mednarodnim denarnim skladom, v prvi Orbánovi vladi je bil tudi finančni minister.

V zadnjih dveh letih je dobilo madžarsko državljanstvo 320 tisoč ljudi

V letih 2011-2012 je na podlagi zakona o dvojnem državljanstvu zaprosilo za madžarsko državljanstvo več kot 360 tisoč ljudi, odobrenih je bilo 320.524 prošenj. Iz evropskih držav je za državljanstvo zaprosilo 181.418 ljudi, iz Severne Amerike 2.197, Južne Amerike 234, Azije 981, Avstralije 327, Afrike 47 ljudi. V Evropi izstopata dve državi, in sicer Romunija, od koder je zaprosilo za državljanstvo po poenostavljenem postopku 125 tisoč ljudi, in Srbija, kjer so oddali 39 tisoč prošenj. V obeh državah živi številna madžarska skupnost. Podpredsednik vlade Zsolt Semlyén, ki je odgovoren za nacionalno politiko, je izpostavil, da so zavrnil 1,5 odstotka prošenj, predvsem tiste, kjer vlagatelji sploh ne znajo madžarsko in se niti nočejo naučiti.

»Če trbej, te ešče vse vruga napravim«

Gnesden je že vsigdar menje tisti lidi, šteri se s tistim leko spravljajo, ka je veseli, ka je njigvi hobi, zato ka samo malo je tisti, šteri s tauga leko živejo. Zavolo tauga si te drügo delo poiščejo, pa s tejm se te tau tö pozabi, ka so oni radi delali. Peter Šerfec iz Ritkarovec je nej taši, on tö ranč tak delat odi kak drügi, dapa gda leko, gda malo časa ma, te je že v gauštja, podira, vövozi lejs, pa če trbej, te ga ešče gorzožaga, zato ka gater tö ma. Zvün tauga den nauč nika šrajfa pa popravlja, dapa če trbej, te dvigalo tö napravi na prikaulico.

- *Peti, gda si z osnavno šaulov zgotauvo, kama si üšo se tadala včít, zato ka zdaj delaš kak carinik (vámos).*

»Gda sem skončo osnovno šaulo v Števanovci, potistim sem v gimnazijo odo v Monošter, gde sem iz slovenščine napravo izpit. Te sem ešče tak mislo, ka mo se tadala včijo za inženira. Zato sem se glaslo v Győr na visoko šolo, gde sem pau leta študiro elektrotehniko, dapa tau je name nej trno brigalo, zato sem tau tak njau. Potejm sem doma starišom pomago, pa pri Endre Talaberi sem delo pau leta na žagi, gde smo zvün tauga eške v gauštja podirali pa vövozili lejs. Tam pri njem sem se navčo, kak trbej lejs goržagati, ka se je mena fejest povidlo. Pa nej samo tau, od podiranja, vožnje do žaganja, dočas ka iz lesa deske gratajo, tau cejlo vse sem rad delo.«

- *Tistoga reda si emo eden mali slovaški traktor TZ4K14B, s šterim si dostakrat telko drv pelo, ka ednoma velkoma traktora bi dojšlo, ka je zdaj z njim?*

»Tistoga več nejmam, zato ka sem ga audio. Srmaka sem tak dosta mantrau, dapa ka trbelo, vse sem tanapravo z njim. Zdaj enga »Rusa« mam, te je vekši pa močnejši, s tejm je že dosta lažejše delati, pa dosta več leko vövozilo kak s tistim

malim traktorom.«

- *Ka si delo potistim, gda si več nej na žagi biu?*

»Leta 2000 sem v novini Vas Népe vido, ka carina išče de-

Peter Šerfec

lavce, pa dja sem se glaslo. Tak sem te carinik grato, sprvoga smo tü na meji delali, dapa tau nej dugo držalo, zato ka smo v EU staučili, potistim pa te že tak nej bilau več kontrole na meji.«

- *Kak teba tau napamet prišlo, ka ti carinik baudeš?*

»Dja sem delo isko, oni so delavce iskali, tak sem carinik grato. Mena je tau dobro bilau, zato ka dvanajset vör sem delo, drügi den sem pa fraj biu, pa sem leko v gauštji ali na žagi delo.«

- *Trbelo v kakšno šaulo odti?*

»Edno leto sem v Budimpešto odo, de sem srejdno izobrazbo daubo, pa te smo ešče na prakso odli, gde so nam nutpokazali, ka trbej gledati pri ednom tovarnjaki, gda ga stavimo.«

- *Zdaj kama odiš delat, gde mate sedež?*

»Zdaj v Sombotel odim delat, dapa cejlo Železno županijo kontroliramo. Dapa bilau tak, ka sem v županijo Szabolcs-Szatmár-Bereg odo delat, potistim gda je tü več nej bila šengenska meja. V tistom časi so tam fejest cigarete švercali, carinikov je pa malo bilau, tak smo te mi odtec njij vöpomogli. Te je tak bilau, ka štiri dni smo tam bili, štiri dni pa doma.«

- *Pri tejm, ka si delo kak carinik, küpo si eden gater, pa si doma žago. Zaka je tau teba tak potrejbno bilau?*

»Kak sem že pravo, mena se

je tau vidlo, pa z lesaum sem furt rad delo. Ešče gnesden žagam na njej, če koma kakšni lejs trbej. Istino, zdaj že bola samo na mobilni žagi delava z ednim padašom, šteroma se je tau tö povidlo, pa si go je küpo. Tak ka nej sem sam, šteroma se ta meštija tak fejest vidi.«

- *Dosta mata za žagati?*

»Zdaj dosta dela nega, dapa malo zato vsigdar nika piliva. Prvin bilau tak, ka je telko lesa doma bilau, ka sem nej vö z dvorišča vido, dapa pomalek sem vse gorzrezo.«

- *Zvün tauga ti se ešče z noji (strucc) tö spravlaš, tau nejmalu brigo si zaka nase vzejo?*

»Ešče gnesden je mam, zato ka tau je zame hobi. Dosta brige z njimi nejmam, samo telko, ka je polagati trbej, istino, haska tö nej, dapa ne držim je za volo tauga. Zvün tauga sem činčile tö emo, zdaj je več nejman, dapa mam ešče dve birke (ovce). Te najbola zato mam, ka se pasejo pa etak tisti tau, kama so nutrazagrajene, nej trbej kositi.«

- *Zvün tauga, ka z lesaum delaš, tak sem čüjo, ka si ti taši mojster za vse. Delo si doma prikaulice, dvigalo, dapa bilau tak, ka si kučo zido. Gde si se tau vse ti vönavčo?*

»Moj oča je tü rad s tašim delo, pa vejn sem tau od njega erbo. Zato sem pa prikaulico z dvigalom, ka lejs vövozimo, tö doma napravo. Više mi je bilau, ka telko lesa smo mogli vsigdar zdigavati. Nej bilau tak leko delo, dapa zato sva napravla z Endrenom Talabrom. V več mejstaj sem odo pa sem gledlo, kak je napravleno dvigalo na drugi prikaulici, pa te gnauk sva samo vcuj stanila pa sva ga napravla. Müva, če z Endrenom vcujstaneva, te ešče vruga napraviva, tašo pri nas nega, ka ne more napraviti.«

- *Dje tašo, na koj bi ti tau pravo, ka tau ne znaš napraviti?*

»Mislim, ka nega, sploj pa zdaj, gda na interneti vse leko najde pa pogledne, kak se dela. Če človek kaj ške napraviti, tisto se leko napravi, samo volau moraš meti za tau.«

- *Peter, spomnim se, ka gnauksvejšta na Verici si ti organiziro disko, šteri je tistoga reda fejest irášan biu.*

»Te sem v štrti razred odo v gimnaziji, pa s sošolci smo si vözmislili, ka disko napravimo na Verici v kulturnom daumi. Dobra ideja je bila, zato ka je fejest šlau, ešče iz Varaša je vöodla mladina, zato ka zanje smo meli naraučeno eden velki autobus, šteri je vö pa nazaj domau odpelo. Dostakrat je telko lidi bilau, ka dvakrat je mogo titi v Varaš po njij. Tau je eden čas tak šlau, samo sledkar se je tau vaščanom nej vidlo, zato ka velka larma bila. Te smo v Varaši napravili te disko, dapa tam je več nej šlau, zato smo ga pa taknjali.«

- *Nikdar si nej zmišlavo natejm, ka ti vö z vesi odideš, v Varaš ali nikam inan, zato ka nej dosta mladi je ostalo doma?*

»Priateljico v Somboteli mam, dapa mena se tam ne vidi, mena se bola vidi tü v tauj maloj vesi. Leko, ka v varaši je lakejšo življenje, dapa na vesi je pa po mojem dosta lepše.«

- *Ti vsigdar nika zmišlavaš, vöovadiš kakšne nauve ideje maš?*

»Potejm ranč kak do tejga mau, z lesaum škem delati tadala, sploj pa zdaj, gda že skur vsakše fele mašine mam.«

- *Zaka tebe lejs tak fejest vleče, ka ti tak rad z lesaum delaš?*

»Leko povejm, ka sem v gauštji gorraso, pa zato, ka z lesaum delati je lejpo delo. Nega ešče ednoga tašoga materiala, šteroga bi na telko vse leko goraponücali kak lejs. Brezi lesa bi ranč živeti nej mogli, zato ka bi nej bilau oksigena.«

Peti se dostakrat najde v nevarnom položaji. Na debli stare drevje z motorno žago

Karči Holec

STARI AUTO TAM ZA BAUTO

Za bauto že lejta pa lejta stogi eden stari auto. Niške ne vej, sto ga je tam njau. Ranč tak niške ne vej, kak dolgo je že tam gé. Eni pravijo, ka tresti lejt, drugi, ka dosta duže. Pa tou tó niške ne vej, kakši auto je tou. Vsikši samo vej, ka je tou gé eden stari auto. Té stari auto pa eške kak dobro vej, kak je z njim gé.

Lubi moj, luba moja

Prvi vert staroga avtona Luigi, Lujzek ga je že tretjo leto emo rad, kak eške nikoga. Na, mama pa ata se tū ne šteta. Tou z autonon je ovakša lūbezen. Depa, dun je v njegvi žitek prišla eške ena druga lūbezen. Zvala se je Silvija. Ta Silvija je skur njegva sousedica bila. Na, tam prejk poštuje je v bauti od svojga ate krūj odavala. Tam so vse fejle krūja pekli. Dugi krūj, kusti, kraugeu, kiklati pa gibati se je najšo pri nji. Naš Lujzek je najraj djo mali kolač z orejami. Té njemi je najbolje žmani biu. Vsikši drugi den je stoupo nut v bauto s krūjom. Pa vsikši drugi den njemi je Silvija odala ranč takši krūj, ka je njemi najbolje žmani biu.

Prišo je den, samo tak je prišo, Silvija njemi tada njegvi krūj. Nikšne pejneze je nej prosila, nika je nej prajla. Samo ga je na velki gledala. Steri se v tou razmejmo, vejmo, Silvija se je zalūbila v Luigija, Lujzeka. Pomalek je Silvija tō vejdlā, kak je z njou gé. Kak je Lujzek nej na njegvo vōro prišo v bauto, že go je nika pri srcež stiskavalo. Luigi, Lujzek pa je njene velke ouči, njena rdeča lica nikak nej vpamet vzeu. Vse takšo je trpelo dva ali pa tri mejsece. Bole so Silviji bile velke oči pa rdeča lica, menje je Lujzeki tou na pamet prišlo. Ženske pa kak ženske! Silviji so té njegve slepe oči više prišle. Prajla si je, ka nika trbej napraviti. »Luigi, bi me kakšen den pelo malo koulakvrat s svojim autonon,« se njemi je mujsala.

»Silvija, vejš, ka leko. Gda škeš pa gda povejš, tak bou,« je biu Luigi, Lujzek trno vesejli.

Kak bi nej biu? Vej pa njegvi lejpi auto leko takšno lejpo deklō koulak pela. Silviji je srce popejvalo. Brodila si je, ka se una njemi ranč tak vidi. Kuman, kuman je strpela, ka njiva den pride. Gvūšna je bila v tou, ka se una njemi tō nebesko vidi. Malo je falilo, ka bi svojmi ati nej vōskričala:

»Ata, Luigi de moj pa ja košta, ka košta!«

Depa, neje vō skričala. Tou svojo srečo je vsebe nut zaprla pa čakala. Dun se je včakala. Lujzek je že zdavnik zgotouvo z delom. Silvija je eške zapejrala bauto. Un je z autonon že čakō. Kak je eške zdaj popejvalo njeno srcež. Skur kak ftič je letejla ta do njega. Že njemi je škela prajti, kama ta se pelala. Kama si želej titi. Skur bi že prajla, depa ... Depa!

»Silvija, skrb mej! Prva nut v moj auto noge deješ, si cipele spucaj,« go je lepou proso.

Silvija je napravla, kak je škeu.

»Silvija, tvoj kaput je čisti gé? Rejsan nej bi rad, ka mi kaj zgrdiš. Silvija, nej se tak na žmetni dola sesti, leko kaj spotereš.«

Luigi, Lujzek je eške nej z autonon z mesta šou, že je pou vōre Silvijo na red gemau. Njene velke svekle ouči so kmične gratale, lica pa blejda. Samo nagnouk je gora stanola pa vō iz autona odišla. Nika je nej prajla, neje vznak poglednola. Že je vejdlā, kak je gé z Lujzekom. Un bola auto rad ma, kak pa bi leko njou emo rad. Una je njega eške tadale rada mejla, depa, samo tisti den, gda je krū prišo kūpit.

Miki Roš

»To je moje Porabje« fotografski natečaj

V okviru Porabskega dneva, ki se bo odvijal 7. septembra 2013 v Monoštru, razpisuje Zveza Slovencev na Madžarskem **fotografski natečaj z naslovom „To je moje Porabje“**. Tema foto natečaja je vse, kar tebi pomeni Porabje.

Na natečaju lahko sodelujete osnovnošolci in srednješolci ter vsi, ki imate veselje do fotografiranja. Sodelujoči na natečaju bodo razvrščeni v dve kategoriji. Iz obeh kategorij bomo izbrali 3 najboljše fotografije, ki jih bomo nagradili.

POGOJI ZA ODDAJO FOTOGRAFIJ

• Fotografija mora biti posneta na območju Porabja (**ob poslani fotografiji morajo biti navedeni kraj in datum posnetka ter naslov fotografije**).

• Fotografija ne sme biti posneta pred več kot enim letom.

• Fotografija je lahko posneta v barvni ali črno-beli tehniki in mora biti v JPG formatu, (1600x1200 svetlobnih točk pixlov).

• Vsak posameznik lahko odda največ **tri fotografije**.

Avtorji dovoljujejo organizatorju, da oddane fotografije uporablja za nekomercialne namene v svojih materialih oziroma na razstavi v Slovenskem domu.

Izbrane fotografije bodo **razstavljene na Porabskem dnevu 7. septembra 2013 v razstavnem prostoru Slovenskega doma**.

Sodelujoči se na natečaj lahko prijavijo preko elektronske pošte:

gyongyi.bajzek@freemail.hu

Obrazec za prijavo je priložen.

Prijave in fotografije pošljite do 5. avgusta 2013.

FOTOGRAFSKI NATEČAJ »TO JE MOJE PORABJE«

PRIJAVA

OSEBNI PODATKI

Ime in priimek avtorja:

Naslov avtorja:

Prosim podčrtaj, v katero kategorijo spadaš:

Osnovnošolci

Dijaki in odrasli

PODATKI O FOTOGRAFIJI

Prosimo, oštevilčite vsako fotografijo!!!

	1. fotografija	2. fotografija	3. fotografija
Kraj in datum posnetka			
Naslov fotografije			

